

Differensiert arbeidsgiveravgift

En empirisk analyse av avgiftens sysselsettingseffekt og effekt på nyetablering og nedleggelse

av Alexander Breyholtz og Ingvild Dyrhovden, master i Finansiell økonomi og Økonomisk styring ved Norges Handelshøyskole, våren 2015

Differensiert arbeidsgiveravgift ble innført i Norge i 1975 og er et av våre viktigste distriktpolitiske virkemidler. Målsettingen med ordningen er å stimulere til sysselsetting og bosetting i distriktene. I utredningen har vi studert sysselsettingseffekten av differensiert arbeidsgiveravgift på norske data for perioden 2000-2012. Vi finner ingen sysselsettingseffekter, hverken på firma- eller kommune- og næringsnivå. Vi finner derimot en effekt på antall bedrifter, noe som indikerer at ordningen fører til økt nyetablering eller redusert nedleggelse av bedrifter.

I Norge må alle som har noen ansatt betale arbeidsgiveravgift til folketrygden. Grunnlaget for beregningen av avgiften er brutto lønn og annen godtgjørelse som utbetales til den ansatte. Avgiften blir beregnet som en prosentsats av dette grunnlaget. For å stimulere til økt bosetting og sysselsetting i distriktene har regjeringen siden 1975 valgt å ha lavere arbeidsgiveravgiftssatser i distriktene enn i mer sentrale områder. Arbeidsgiveravgiften er en av statens største inntektskilder. I 2014 ble det krevd inn rett over 164 milliarder kroner i arbeidsgiveravgift. Siden arbeidsgiveravgiften er en stor del av statens inntekter vil selv en liten reduksjon i avgiftssatsen kunne bety store provenytnap. I 2013 var det beregnet at ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift ga en samlet avgiftslettelse på ca. 13 milliarder kroner.

For å kunne si noe om treffsikkerheten av det distriktpolitiske virkemiddelet har vi brukt OLS, faste effekter og GMM-estimering. Analysen vår inkluderer data fra både industri- og tjenesteytende sektor. Vi har aggregert foretaksdataene til analyseenheter som består av alle foretak i en gitt næring i en gitt kommune. I tillegg til å se på sysselsettingseffektene, har vi også sett på effekten på antall bedrifter.

Vi kan ikke identifisere noen klare sysselsettingseffekter av endringer i arbeidsgiveravgiften. Vi kan derfor ikke vise at reduksjoner i arbeidsgiveravgiften medfører økt sysselsetting i distriktene

slik målet med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift er. Vi finner derimot at en reduksjon i arbeidsgiveravgiften medfører en signifikant økning i antall bedrifter. Dette indikerer at reduksjoner i arbeidsgiveravgiften fører til økt nyeetablering eller redusert nedleggelse. Effekten forsterkes når vi bare ser på næringer med lavt gjennomsnittlig utdanningsnivå. Vi finner ingen indikasjoner på at differensiert arbeidsgiveravgift bidrar til å øke antall bedrifter eller sysselsetting i næringene med et høyt gjennomsnittlig utdanningsnivå.

Våre resultater knyttet til sysselsettingseffekter er i tråd med mange tidligere studier, blant annet Johansen og Klette (1997) og Wulfsberg (1997) som heller ikke finner noe klare sysselsettingseffekter på norske data. Vår analyse av effekt av nyetablering og nedleggelse er i tråd med resultatene av analyse på svenske data av Bennmarker et al. (2009), som også finner en positiv signifikant effekt av reduksjoner i arbeidsgiveravgiften på antall bedrifter. Dette er ikke tidligere studert på norske data, og vår analyse bidrar derfor til innsikten i virkemiddelets effekter i Norge ved å vise at ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift medfører en økning i antall bedrifter i distriktene.